

YTTRANDEFRIHET PÅ INTERNET | ÅK 7-9

Får man säga vad man vill på nätet?

Lektionen handlar om demokratiska fri- och rättigheter i sociala medier.

1

Har du sagt något du inte menar?

Läs eller lyssna till påståendena och fundera på om de gäller dig. Du behöver inte visa eller berätta om dina svar.

- Det har hänt att någon har sagt saker till mig som har gjort mig rädd och orolig på nätet.
- Jag kan ha sagt väldigt hemska saker till någon på nätet utan att egentligen mena det.
- Jag kan ha sagt eller gjort hotfulla saker som jag vet har skrämmt någon.
- När jag blir riktigt arg eller ledsen händer det att jag säger saker jag inte menar.
- Om någon hotar eller skrämmer mig säger jag till någon vuxen direkt.

2

Vad är olaga hot?

Läs texten om olaga hot och besvara frågorna.

Olaga hot

Det finns en lag som säger att man inte får hota en annan människa eller den personens nära egendom. Det är ett brott som kallas olaga hot. Den lagen är till för att skydda oss. Du kanske har hört någon som är riktigt arg säga "jag ska döda dig". Hur hemskt det än låter är det inte alltid den som säger det verkligen begår ett brott. Det beror på att lagen om olaga hot säger att hotet måste uppfattas som allvarligt och på riktigt av den som blir hotad.

Men ibland är det faktiskt ett brott att säga "jag ska döda dig " eller "du kommer aldrig mer se din hund". Det är ett brott om den tar emot hotet blir rädd på riktigt. Dessutom är det så att om den som hotas blir rädd på riktigt, spelar det ingen roll om personen som sa "jag ska döda dig" menade det eller inte. Man får helt enkelt inte skrämmas eller hota!

Om du råkar höra någon prata eller säga något om att hen vill skada eller döda dig kan det också räknas som olaga hot. Det kan alltså vara olaga hot även om det inte sägs till dig direkt.

1. Vad är olaga hot?
2. Vad krävs för att det ska vara olaga hot?

3

Är detta olaga hot?

Läs frågorna och fundera över om det de beskriver är olaga hot eller inte.

- Är det olaga hot att säga "Jag ska strypa Nisses katt" till en kompis när ingen hör?
- Är det olaga hot att säga till Nisse "Jag ska strypa din katt"?
- Är det olaga hot om en kompis säger till Nisse att du har sagt att du ska strypa hans katt?
- Är det olaga hot att säga "Jag ska strypa Nisses katt" till en kompis och Nisse går förbi och hör det?

Du hittar resonemang kring påståendena här¹.

4

Hot på nätet

Läs texten som är hämtad ur en artikel på internetkunskap.se. Diskutera den tillsammans med stöd av frågorna.

Utdrag ur artikeln Vad får man egentligen säga på nätet?²

/.../"Jag får säga så! Vi har faktiskt yttrandefrihet i det här landet!"

Du känner kanske igen resonemanget. Då och då stöter vi på någon som menar att yttrandefriheten är hotad för att den fått ett inlägg på sociala medier eller kanske en kommentar på en tidningssajt borttagen.

Att det skulle handla om ett brott mot yttrandefriheten är dock felaktigt.

Sveriges grundlag³ skyddar medborgarnas rätt att uttrycka "tankar, åsikter och känslor" offentligt. Ur juridisk synvinkel är rättigheterna i stort sett desamma på nätet som utanför.

- Samma regler gäller på gatan som på internet. Yttrandefriheten gäller oberoende av var vi befinner oss, säger Ängla Eklund som är jurist och ordförande för den ideella organisationen Juridikinstitutet som arbetar mot kränkningar på nätet.

1 https://docs.google.com/document/d/1DPVdtK4oZYDy4Nqk_jYy5MDtqiaWenbmYtEMXwEDOmE/edit
2 <https://internetkunskap.se/artiklar/nathat-och-yttrandefrihet/vad-far-man-egentligen-saga-pa-natet/>
3 https://sv.wikipedia.org/wiki/Sveriges_grundlagar

”Man får hata, man får tycka att andra är dumma. Men det kan ändå vara olämpligt.”

Grundlagarna skyddar dock inte bara medborgarnas rätt att uttrycka sig offentligt. De slår även fast att yttrandefriheten får begränsas ”med hänsyn till rikets säkerhet, folkförsörjningen, allmän ordning och säkerhet, enskilds anseende, privatlivets helgd eller förebyggandet och beivrandet av brott.”

Yttrandefriheten innebär alltså inte att man får säga eller skriva precis vad som helst. Du får till exempel inte sprida hot, förtal, uppvigling, hets mot folkgrupp, barnpornografi eller upphovsrättsskyddat material som du inte äger rättigheterna till, förklarar Ängla Eklund./.../

Källa: [Internetkunskap](#)¹, Vad får man egentligen säga på nätet?

1. Vad kallas de lagar där yttrandefriheten ingår?
2. Var och för vem gäller yttrandefriheten?
3. I texten står det att yttrandefriheten kan begränsas ”med hänsyn till rikets säkerhet, folkförsörjningen, allmän ordning och säkerhet, enskilds anseende, privatlivets helgd eller förebyggandet och beivrandet av brott.” Ge exempel på vad det kan vara.

5

Hur gör du om det händer dig?

Diskutera i klassen hur man gör när man

- tar skärmdumpar
- sparar mejl
- sparar andra meddelanden till exempel sms
- spårar IP-adresser.

Kom ihåg! Om något som obehagligt eller olagligt händer dig eller någon annan på nätet, säg till. Prata med en kompis och med en vuxen som du litar på. Gör det varje gång det händer något på nätet som gör dig ledsen, arg eller som du undrar över. Mycket går att reda ut, bara man pratar om det.